

Persoonlijk contact kan geweld in de kiem smoren

Niet wapens of wetten, maar het investeren in sociale netwerken helpt terreur voorkomen, zeggen Fulco van Deventer, Lia van Broekhoven en Jonathan Huseman.

Het viel te verwachten. Na de aanslag in Parijs eisen overheden hardere maatregelen om terreur te bestrijden. Maar wie

de balans opmaakt van de barrage aan antiterreurwetgeving die het afgelopen decennium het licht zag moet concluderen dat meer van hetzelfde niet het antwoord is.

Als één ding opvalt in de reacties op de moordpartij in Parijs, dan is het wel dat slechts een enkeling nog spreekt van *the war on terror*. De samenleving lijkt meer oog te hebben voor verbinding en verzoening dan voor polariseren, uitsluiten of stigmatiseren van groepen. We lijken democratie en rechtsstaat te contrasten met terreur en extremisme, niet met afkomst en religie. Het antwoord op terreur moet aansluiten op deze ontwikkeling.

Ondertussen overheerst bij sommige politici de bekende reflex: de roep om nieuwe wetgeving, meer dataverzameling, meer bevroren tegoden, meer en zwaardere wapens voor de politie. Veel repressieve maatregelen zijn weinig effectief gebleken, vaak zelfs contraproductief, waar ze hebben geleid tot stigmatisering en uitsluiting van mensen en tot inbreuk op vrijheden en rechten. Zo stellen al bestaande maatregelen tegen de financiering van terrorisme banken en maatschappelijke organisaties verantwoordelijk voor het traceren van 'foute' financieringen. Dit zero-tolerance-beleid maakt banken risicomijdend, waardoor geldtransacties met een humanitair karakter worden gestopt als ze bestemd zijn voor verdachte landen.

Dorpsoudsten

Er valt nog iets op. Er is sinds het vorig decennium bezuinigd op persoonlijk contact, zoals door wijkagenten, jongeren- en buurtwerkers, psychische zorg. Veiligheidsdiensten

Demonstranten pleiten er op 11 januari in Parijs voor om barbarij te bestrijden met democratie. FOTO REUTERS

verzuipen in de hoeveelheden data, die het zicht op de werkelijkheid eerder vertroebelen dan verhelderen. Dataverzameling kan de fysieke interactie niet vervangen, want dan ontstaat een zwart gat waarin iemand ongestoord kan radicaliseren, mits die analoog te werk gaat.

Juist in de meest kwetsbare landen, waar terreur en geweld dagelijks kost zijn, spelen velerlei maatschappelijke organisaties en initiatiefrijke burgers een rol bij het omgaan met dreiging en geweld. Een voorbeeld hiervan is het 'early warning system' in West-Afrika, opgezet door onder meer de Afrikaanse Unie en regionale organisaties: burgers duiden de gebeurtenissen in hun gemeenschappen en geven hun bevindingen door

tot op nationaal niveau; veiligheidsmaatregelen worden genomen in overleg met burgers; religieuze leiders en dorpsoudsten fungeren als bemiddelaars. Omdat zij connecties hebben tot in de haarvaten van de samenleving en de lokale bevolking en cultuur kennen, vertrouwen de strijdende partijen deze mensen. Ondanks het geweld dat deze regio teistert, heeft dit systeem veel geweld in de kiem gesmoord.

Bindende kracht

Uiterekend deze mensen, die weten wat leeft onder de bevolking en die de weerbaarheid van hun directe samenleving vergroten door hun onderhandelingsvaardigheden en bindende kracht, zijn door de anti-

terreurmaatregelen in het verdomhoekje beland. Bestuursleden van ngo's lopen bijvoorbeeld juridische risico's als ze met radicalen willen praten. De ruimte om in contact te treden met radicalen is daardoor beperkt, en daarmee de ruimte voor preventie. Dit is contraproductief.

De aanslag in Parijs is een aanval op de waarden van democratie, rechtsstaat en mensenrechten. Het antwoord op terreur zal moeten passen bij deze waarden. Deze strijd gaat om ideeën en die win je niet met wapens, maar met betere ideeën. Houd de waarden van democratie en mensenrechten hoog, juist in antwoord op geweld en terreur. En betracht geduld, want dit probleem is niet zomaar opgelost.

2

Fulco van Deventer en Lia van Broekhoven
directeuren van het Human Security Collective
Jonathan Huseman
beleidsadviseur bij Icco